

1940/41

TEATER

„Traviata“ löi hiilgavalt läbi

Verdi „Traviata“ me oleme näinud mitmes lavastuses ja väga paljude nimi-osa-täitjatega. Teisipäeval me tutvusime ooperi uuslavastusega, mis seekord oli toimunud Dekaaadi ettevalmistamistöde komisjoni nõuandja A. Viner'i juhatusel.

A. Vinerilt me saime ooperi igati täisväärtusliku lavastuse, mis oli ühelt poolt soliidne ja väga hoolikas, teiselt poolt aga ka tarvilisel määral dünaamiline, andes selgesti märgatavalt ooperi dramaturgilist tõusu kolmanda vaatuse lõpuni. Neljandas vaatuses, kus Violetta sureb, me sama tõusu muidugi enam oodata ei või, aga dramaatilisust ta pakub küllaltki suurel määral oma lootuse ja lootusetuse vahel viipumisega. Lavastuse tipu me saime kolmandas vaatuses (pidu Violetta sõbranna Flora Bervoix' juures). Selle, juba komponisti ja libretisti poolt antud dünaamika tõi Viner välja ülimal määral mõjule pääsvalt. Siin oli ka lava mitmeks ruumiks jaotamine ja pöördlava liikumine mitte ainult tehniliselt, vaid ka dramaturgiliselt eeskujulikult rakendatud.

Mänguvõimalused olid Vineri poolt kasutatud tegelaste suudete äärmiste piirideni ja massidki tegutsesid ning liikusid intelligentsetl.

Üht väikest etteheidet ma ei saa näitejatele siiski jätta tegemata: tema ei näidanud meile mängus, et Violetta Valéry on „poolilma“ daam, demimondään. Võib olla, et libretto sellest kõneldakse, aga sellest on vähe, sest ooperi lauldavast tekstist läheb ikka võrdlemisi suur protsent kaduma. Vähemalt teatavaid mängulisi vihjeid selle kohta, mis laadi naine on Violetta, võiks ikkagi olla. Neid võiks anda esimeses vaatuses, osa seltskonna käitumise kaudu Violetta suhtes. Kui seda joont üldse ei anta, ei maksaks Violetta poolilmadaamiks olekut mainida sisuseletuseski.

Agas kui selle joone puudumine eksitab kurtisaani rehabiliteerimist, siis ta ometi ei vähenda ennastohverdava armastuse draama mõju — ja seda me saime selleski „Traviata“ täiel määral.

Ida Loo-Talvari koloratuurlauljana ei hiilga ainult eeskujuliku tehnikaga, vaid ta laulab ka — ja seda me näeme koloratuurlauljannade juures väga harva — hingestatult. Ta hääles ei ole mitte ainult hiilgust ja sära, vaid ka soojust. Puhtmänguliseltki ta annab Violettana oma parima, meid liigutades ja pannes endale kaasa elama ning kaasa tundma. Teisipäevane esietendus oli Loo-Talvarile eneseületamise suurvõiduks.

Violetta partnerina, Alfredina, Martin Tarase oli väga vastuvõetav. Välja arvatud mõned üksikud veidi eksitavad põlvnõksutamised, ta mängis täiesti nauditavalt, olles nähtavasti tarviliselt süvenenud oma ossa. Hästi õnnestus tal ahastus kolmanda vaatuse lõpus pärast Violetta tõrest solvamist.

Tiit Kuusik oli soliidne vanahärra Germont, kes andis veenvalt edasi Alfredi isa järkjärgulist vabanemist eelarvamusist Violetta suhtes.

Olga Tiedeberg kammerneitsi Anninana oli eriti hea viimases vaatuses oma rõõmus Violetta loodetava õnne üle.

Niini Loona (Flora Bervoix), Aarne Viisimaa (Gaston), Ott Raukas (parun), Vootele Veikat (markii) ja Bernhard Hansen (arst) täitsid oma väikesed osad ansambli ümmardava andumusega.

Rahel Olbreilt oli kaks elavat tantsu: „Mustlastants“, milles jäägitu ossa-süvenemisega paistis silma Inge Pöder, ja „Hispaania tants“ (Hilda Malling, Artur Koit, Valentin Lind), kus Hilda Malling meid võlus oma graatsilise temperamendiga.

Voldemar Haasi kavandite järgi valmistatud dekoratsioonid jätsid sooja mulje. See käib ka kolmanda vaatuse suure saali kohta, kus oli väga palju avarust.

Silvia Leitu ja Nat. Mei kostüümid olid — vähemalt mis puutub naiste osadesse — meil seninähtamatult ilusad.

„Traviatale“ sai teenitult osaks väga südamluk vastuvõtt. Kõik peategelased, samuti lavastaja A. Viner ja orkestrijuhut V. Nerep, said lilli. Ooperi edaspidinegi menu näib olevat kindlustatud.

W. Mettus.

*

„Traviata“ on Estonia teatris olnud üheks sagedamini mängitavaks teoseks, sest suurem osa külalisist väljaspoolt soovis esineda sellega.

Nüüd tuli see ooper teenelise režissööri A. Vineri juhatusel uuslavastusele väga heade kunstiliste tulemustega. Mitte ainult mängulisest, vaid ka muusikalisest küljest andis end tunda vilunud juhataja käsi, sest artistide tundeväljendused olid tabavalt kooskõlastatud lavamänguga. Ent mitte vähesel määral väärib kiitust orkestrijuhut Verner Nerepi diskreetne, peenetundeline ja agoogiliselt painduv orkestri kaasmäng.

Ida Loo-Talvari on vastuvaidlemata meie väljapaistvaimaid ooperijõude, kuid üleüldisel etendusel ületab ta enese igakülgselt. Oma suure koloratuuraaria sooritas ta laulutehnilisest ja kõlalisest küljest hiilgavalt, kuid veel hinnatavamaks osutusid ekspressiivsus laulus ja läbielamise väljendused teises ja viimases vaatuses, mis ei jätnud kuulajaile oma mõju avaldamata. Kauni lauluga esines George Germont'i osas Tiit Kuusik. Duetis Violettaga säilitas ta laulus ka teatavat reservatsiooni tundeavaldamises, kuid Alfredi ilmumisel haihtus see ja ilmekus tema trööstimisaarias puhkes täiele mõjule: Alfredi laulupartii sobib testituurilt väga Martin Tarase liürilisele tenorile, mille kõlavus oli kandvam kõrgemas asendis, kuna keskmises asendis oleks vaja juhtida tähelepanu veel ümaramale tooniandmisele. Seega oli ka tema laululiselt ja lavaliselt oma ülesande kõrgusel. Kuna sel etendusel ka vähemad kõrvalosad olid solistide täitmisel, kes lavaliselt esine-

vad peaosades, nagu O. Tiedeberg, N. Loona, A. Viisimaa, B. Hansen, O. Raukas ja V. Veikat, siis on see kujukaks tõenduseks sellest hoolisusest, millega lavastus oli ette valmistatud. Th. Lemba.

1941